

AZ ÖRMÉNY NÉPIRTÁS TÖRTÉNETE

A török kormány 1915-ben elindított egy tervet, amelynek célja az Oszmán Birodalom területén élő örmény lakosság teljes megsemmisítése volt. Néhány év leforgása alatt több mint 1 500 000 örményt gyilkoltak le, a megmaradt lakosokat pedig elűzték történelmi hazájukból, ahol őseikkel együtt több mint 25 évszázadon keresztül éltek.

A népiirtás után az egymást követő török kormányok megpróbálták úgy beállítani az 1915-ös borzalmakat, hogy azok az első világháború következményei voltak. Történelmi tény azonban, hogy a háború nem ok, hanem csak lehetőség volt a kitelepítési terv végrehajtására és az azt kísérő kegyetlenségekre és öldöklésekre.

A népiirtás csupán alkalmazta Abdülhamid szultán szállóigévé vált mondását: *„Az örmény kérdéstől úgy szabadulhatunk meg, hogy megszabadulunk az örményektől.”*

Az Örményország török megszállásával kezdődő több évszázados diszkrimináció, elnyomás és kegyetlenkedés után az örmények reformokat követeltek, és 1878-ban írásban garantálták számukra életük biztonságát (Berlini Kongresszus, 61. cikkely), de mindez üres ígéret maradt.

II. Abdülhamid szultán keresztülvitte örmény népiirtási tervét.

Például 1894-ben a török csapatok egy lázadás elfojtásának ürügyén több hónapon át ostrom alatt tartották Szasszun örmények lakta térségét, és eleste után kegyetlenül lemészárolták a lakosságot.

1895-ben újabb vérfürdőt rendeztek Trapezuntban, más nagyobb városokban és Zejtunban.

1895-ben szörnyű öldöklés volt Konstantinápolyban is, ahol több ezer örmény lelte halálát.

1894 és 1896 között közel 300 000 örmény veszítette életét, és a török kormány egy lépéssel közelebb került ahhoz, hogy kiirtson egy egész nemzetet.

1908-ban az ifjútörökök megdöntötték Abdülhamid szultán hatalmát. Az örmények azt hitték, hogy az új rendszer demokratikus lesz. Hamar ki kellett ábrándulniuk. Egy év sem telt el, és borzalmas mészárlás kezdődött Adanában és térségében, ahol 30 000 örményt mészároltak le.

Nyilvánvaló volt, hogy az új török kormány és az úgynevezett Egység és Haladás Párt (Ittihad ve Terraky) még Abdülhamidnál is kíméletlenebbül és vérszomjasabban folytatja az örmények kiirtására irányuló politikát.

Az ifjútörökök 1910-ben és 1911-ben titkos összejöveteleket tartottak Szalonikiben, ahol elhatározták az Oszmán Birodalom területén élő különféle nemzetiségek erőszakos „eltörökösítését”, vagyis az örmények megsemmisítését és földjeik elbitorlását.

A hatóságok által szabadon engedett bűnözőkből megalakították a „Csettisz”-t, hogy a megfelelő időben megkezdjék az örmények lemészárlását.

A közelgő katasztrófától tartó európai nagykövetek a reformok végrehajtását sürgették, és elhatározták, hogy Hoff és Westenenk személyében két európai főbiztost küldenek az örménylakta tartományokba, tíz éves időtartamra. A két biztos 1914. május 23-án írta alá szerződését Talaat török belügyminiszterrel. A török kormány azonban az első világháború kitörésekor felmondta a szerződéseket, és végrehajtotta a tervezett népirtást, mégpedig a következőképpen.

Első lépésként besorozták a hadseregbe a 18 és 50 év közötti egészséges örmény férfiakat, később azonban eltávolították őket a harcoló egységekből, és gyakorlatilag mintegy 300 000 örmény katonát mészároltak le saját katonatársaik.

A többi örményt megfosztották önvédelmi fegyvereiktől.

A hadsereg körülvette az örmény falvakat és városokat, és lehetetlenné tette közöttük a kapcsolattartást, hogy ne tudjanak egymás sorsáról.

A török hatóságok 1915. április 23-áról 24-ére virradó éjszaka Konstantinápolyban letartóztatták az örmény vezetőket és értelmiségieket. Később kitelepítették és halálra kínozták őket. A cél az volt, hogy vezetők nélkül hagyják az örményeket, és csökkentsék az esetleges ellenállás veszélyét.

Az örményeket ismeretlen célpontok felé indították útnak. Napokig kellett gyalogolniuk a perzselő napon, nem ehettek, nem ihattak, nem pihenhettek. Elhagyatott helyekre érve a rendőrség, a „Csettisz” és kurd bandák tömeges mészárlásokat rendeztek közöttük. Csak a szép nők életét kímélték meg, akiket erőszakkal elhurcoltak.

Az örmény területekről a következő kronológiai sorrendben történtek a kitelepítések.

1915. árpilis 8. – Kitelepítették a zejtuni örmény közösséget.

1915. árpilis 20. – A törökök provokációt szerveztek Vanban. Az örmények ellenálltak, de július végére a vidéki lakosságot lemészárolták, és már csak a város maradt meg, amikor az előrenyomuló orosz csapatok elérték Vant.

1915. május 15. –Megkezdődött az Erzerum környéki vidéki lakosság kitelepítése.

Június 15-26., július 15. – Erzerum városának kitelepítése.

1915. június 24. – Shabin Karahiszár.

1915. június 25. - Szivasz.

1915. június 26. – Harput és Trepazunt.

1915. június 27. – Szamszun.

1915. július 1. - Medzpin, TelErmen, Bitlisz, Mardin és környéke.

1915. július 10. – Mus, Malatia. *

1915. július 27. – Kilikia – Antioch tengerparti területei.

1915. július 28. – Aintab, Kilisz, Adiyaman.

1915. július 30. – Suedia.

1915. augusztus 10-19. – Izmit, Bardizag, Brusza, Adapazar és környéke.

1915. augusztus 16. – Maras, Kónia.

1915. augusztus 19. – Urfa.

1915. árpilis 4-én Talaat belügyminiszter, Enver hadügyminiszter és Dr. Nazem főtitkár táviratot küld a kormányzóknak, polgármestereknek és városi hatóságoknak azzal a parancsal, hogy semmisítsenek meg minden örményt, és egyetlen örményt se hagyjanak életben.

Talaat parancsát követve, a kitelepítések és vérfürdők kevés túlélőjét a szíriai sivatagokban semmisítették meg. A túlnyomórészt nőkből és gyermekekből álló 200 000 túlélőt Der el Zorban gyilkolták le. 70 000 örményt Rász-el-Ainban, 50 000-et Intilliben öltek meg.

Íme egy példa arra, hogy milyen táviratot küldtek a kormányzóknak:

”Aleppó Kormányzójának.

Gyűjtse össze az örmények gyermekeit, akiket a katonai hatóságok a Hadügyminisztérium parancsára gyűjtöttek be és vettek gondozásukba. Vigye el őket azzal az ürüggyel, hogy a Kitelepítési Bizottság fog gondoskodni róluk, de vigyázzon, hogy ne keltsen gyanút. Semmisítse meg őket, és tegyen jelentést. TALAAT belügyminiszter.”

Nyugat-Örményországból így ürítették ki az őslakosságot, és a huszadik század első népirtásának túlélői szétszóródtak a világban.

Az örmények már hetven éve élnek távol szülőföldjüktől, és semmi sem történt annak érdekében, hogy jóvátegyék az ellenük elkövetett óriási igazságtalanságot. Sőt, a törökök az örmény népirtás tényét sem hajlandók elismerni, és megpróbálják elferdíteni a történelmi tényeket, amelyek önmagukért beszélnek.